

ISSN (E): 2181-4570

Ижтимоий-сиёсий лексиканинг лингвистик тавсифи

Гаппаров Алибек Қаршибоевич,

СамДВМЧБУ хорижий тиллар кафедраси катта ўқитувчиси
Самарқанд, Ўзбекистон

ali_bek85@mail.ru

Тел: +99897-893-67-76

АННОТАЦИЯ

Жамият, сиёсий, ижтимоий тизимнинг ўзгариши кўп тил ривожига ўз таъсирини ўтказмай қолмайди, албатта. Айниқса, миллий тилда ижтимоий-сиёсий лексикаси таркибидаги ўзгаришлар фаол бўлиб, буларга янги тушунчалар, уларнинг семантикаси ва ўзлашмаларни киритиш мумкин. Газета – публицистик услубда фаол ўзлаштириш ходисаси шиддатли, кенг кўламли ва кўп босқичли характерга эга: сўзлашув услубининг лексик элементлари, сўз ясалиш воситалари ва синтактик нақшлар газета публицистикасига, унинг барча жанр турларига кириб боради, хатто, ҳар доим ахборотларни тегишли воситаларни танлаш йўли билан китобий-расмий тарзда узатилиши билан фарқ қиласидиган газеталарнинг биринчи саҳифаларида ҳам бу ҳолат кузатилмоқда. Ижтимоий-сиёсий лексиканинг асосий ва муҳим хусусиятларидан бири объектив воқеликнинг номинация қилинган ҳодисалари ҳамда экстралингвистик алоқалар билан белгиланади.

Калит сўзлар: публицистик услуб, номинация, лексемалар, очиқ сиёсат, сўз бирикмаси, тараққиёт, истиқлол, терминалогия, стратегия, ўзлашмалар

Лингвистическая характеристика общественно-политической лексики

Гаппаров Алибек Каршибоевич,

Старший преподаватель кафедры иностранные языки СамГУВМЖБ

Самаркан, Узбекистан

ali_bek85@mail.ru

АННОТАЦИЯ

Смена общества, политического, общественного строя, безусловно, не может не сказаться на развитии многоязычия. Особенно активно происходят изменения в общественно-политической лексике национального языка, в них

ISSN (E): 2181-4570

могут вноситься новые понятия, их семантика, приобретения. Явление активной ассимиляции в газетно-публицистическом стиле носит интенсивный, масштабный и многоуровневый характер: лексические элементы стиля речи, словообразовательные средства и синтаксические закономерности проникают в газетную публистику, все ее жанры и даже, всегда путем выбора соответствующих средств используется информация в книге- Такая ситуация наблюдается и на первых полосах газет, различающихся официальной передачей. Одна из основных и важных особенностей общественно-политической лексики определяется именной феноменами объективной действительности и внеязыковыми отношениями.

Ключевые слова: публицистический стиль, номинация, лексемы, открытая политика, фразеология, развитие, самостоятельность, терминология, стратегия, приобретения.

Linguistic characteristics of socio-political vocabulary

Gapparov Alibek Karshiboyevich,
senior teacher of the department
of foreign languages at the SamSUVMAHB
Samarkand, Uzbekistan

ali_bek85@mail.ru

ABSTRACT

The change of society, political, social system, of course, cannot but affect the development of multilingualism. Changes are especially active in the socio-political vocabulary of the national language, new concepts, their semantics, and acquisitions can be introduced into them. The phenomenon of active assimilation in the newspaper-journalistic style is intense, large-scale and multi-level in nature: lexical elements of speech style, word-formation means and syntactic patterns penetrate newspaper journalism, all its genres, and even, always by choosing the appropriate means, information in the book is used. This situation is observed and on the front pages of newspapers, differing in official transmission. One of the main and important features of socio-political vocabulary is determined by nominal phenomena of objective reality and extralinguistic relations.

Key words: journalistic style, nomination, lexemes, open politics, phraseology, development, independence, terminology, strategy, acquisitions.

Тадқиқотларимиз давомида биз ижтимоий-сиёсий лексика ва терминлар ўртасидаги тафоввут ва ўхшаш фарқларини очиб бердик. Умуман олганда, ижтимоий-сиёсий лексикага термин сифатида шунчаки маҳсус бирликлар эмас, уларни номлаш билан бирга, уларга қўйиладиган талаблар турлича бўлиб, улардан асосийларида синтактика, семантика ва прагматика талаблар мавжуд бўлиб, асосий талаби сифатида прагматика талаб устунлик қиласида бу уларни тарғиботташвиқот функциясидан келиб чиқади.

Ушбу мақолада ижтимоий-сиёсий лексика структур жиҳатдан содда (сада туб ва содда ясама), қўшма, мураккаб, биримларга ажратилган ҳолда таҳлил қилинади. Биз, ижтимоий-сиёсий лексикани аффиксация, суффиксация ва префиксация хусусиятларига қисман тўхталиб ўтамиз, бу ижтимоий-сиёсий лексикани групхига деярли барча соҳавий терминология кириши билан белгиланади, бу борада ўзбек ва хорижий тилшунослиқда жуда кўп тадқиқотлар олиб борилган¹.

Тадқиқотларда ҳар бир терминнинг юзага келиши номинация масаласи билан бевосита боғлиқлиги ҳамда бу борабарида номинация тил коммуникатив функциясининг маҳсули ҳисобланиши таъкидланади. Бу эса умумистеъмолдаги лексемалардан уларнинг семантикасини ўзгартириш орқали термин ҳосил қилиш механизмининг юзага чиқишига кўмаклашади. Соҳага оид тушунчаларни номлаш, яъни терминлар номинацияси ҳақида гап кетганида, кўп ҳолларда факат бир асосли ёки ясама терминлар эсга олинади. Бироқ айтиш жоизки, номинациянинг умумий категориясида лексика ва сўз биримларини орқали номлаш (лексик номинация), гап орқали номлаш (пропозитив номинация) ва матн орқали ифодалаш (дискурсив номинация) каби номинация усуллари фарқланади². Д.О.Ҳасанова сўз ҳосил қилиш жараёнида сўз ясалиш структурасининг ана шу

¹Дониёров Р. Ўзбек тили техник терминологиясининг айрим масалалари. Филол.фн.док. ...дисс. – Тошкент, 1988; Усмонов А.Н. Ўзбек тилида термин ясовчи фаол аффикслар. – Тошкент, 1991 – Б. 79.; Қосимов Н. Функциональные особенности аффиксов в узбекской технической терминологии. Автореф. дисс. ...канд. филол. наук. – Тошкент, 1979 – 46 с.; Палуанова Х.Д. Инглиз, ўзбек, рус ва қорақалпок тилларида экологик терминларнинг деривацион-семантик принциплари. Филол. фн. док. ... дисс. автореф. – Тошкент, 2016. – Б. 149.; Аҳмедов О.С. Инглиз ва ўзбек тилларида солиқ-божхона терминларининг лингвистик таҳлили ва таржима муаммолари. Филол. фн. док. ... дисс. автореф. – Тошкент, 2016. – Б. 238.

² Серебренников Б.А. Языковая номинация (общие вопросы). – М.: Наука, 1977. – С. 221.

ISSN (E): 2181-4570

узвий (мотивловчи // ясовчи асос) ва унинг имкониятлари ҳам ҳисобга олиниши кераклигини эътироф этади³.

Тилда аксарият ҳолларда ном бериш эҳтиёжи туғилган янги предметга ҳам аввалдан, бирор предметнинг номи бўлган лексик бирлиқдан фойдаланилади. Натижада бу ном бошқа бир предмет номи функциясини ҳам бажараверади. Иккинчи номинация эса умумистеъмолдаги сўзлардан лексик-семантик усул билан термин ясалишига бевосита алоқадордир»⁴. Соҳавий лексемалар номинациясининг миллий-маданий жиҳатлари уларнинг сўз ясалиш хусусиятлари билан боғлиқ.

Газета-публицистик матнларни таҳлилидан маълум бўлдики, уларда сўз ясовчи қўшимчалардан ва ҳ.к. ёрдамида ясалган.

Кўшимчалар:	Мисоллар:
-чи, -лик	дастурчи, йўриқчи, муқобиллик, шаффофлик, очиқлик, қўриқчи, ва ҳ.к.
-бон,	саноатбон, қурилишибон,
-нома, -но	тақдимнома, номоддий, нотижорат, нодавлат ва ҳ.к.
-дош,	рақобатдош,
-ма, -манӣ	қурилма, тузилма, ишиланма, ҳожатманд, эҳтиёжманд ва ҳ.к.
-ли, лик, -ий, -вий, -ув	дастурий, тиҷориий, идоравий, инвестициявий, шартномавий, сармоявий, глобаллашув, депутатлик, ваколатлик ва ҳ.к.
-ла, -лан, -лаш, -лаштириши	дастурлаш, кредитлаш, лицензиялаш, либераллаштириши, маҳаллийлаштириши,

³ Ҳасанова Д.О. Арабча лугавий ўзлашмаларнинг ўзбек тили номинатив ва дериватив тизимидағи ўрни. Филол. фан. ном. ...дис.автор. – Тошкент, 2011. – 10 б.

⁴Ўзбекистон миллий энциклопедияси. – Тошкент, 2004. – №8. – 88 б.

	легаллаштириши, интеграциялашмоқ ва ҳ.к.
-каш,	меҳнаткаш, захматкаш ва ҳ.к.

Ушбу лексемалар иштирокидаги мисолларга мурожаат қиласиз:

“Марказий Осиёда минтақавий яқинлашувнинг ҳозирги тенденцияси — тарихий воқелик. Сиёсат, хавфсизлик, барқарорликни сақлаш ва тараққиёт соҳаларида минтақавий ҳамкорликни фаоллаштириши қўшини мамлакатлар халқларининг туб манфаатларига жавоб беради, улар ўртасидаги биродарлик ришталарининг янада мустаҳкамланиши, Марказий Осиёнинг улкан иқтисодий ва цивилизацион салоҳиятини тўлиқ амалга оширишга хизмат қиласди” (ЯЎ. 2020 № 163); “Ўзбекистон томонидан олиб борилаётган очиқлик ва ўзаро манфаатли ҳамкорлик сиёсати, минтақада ишонч ва яхши кўшинчилик муҳитини яратишдаги роли жаҳон ҳамжасияти томонидан эътироф этилмоқда” (ЯЎ. 2022 № 228) ва ҳ.к.

Содда ижтимоий-сиёсий лексемалар. Содда лексемаларга яъни терминларга туб ва ясама турларга ажратилади. Содда терминлар, асосан, умумистеъмолдаги сўзларнинг терминга айланишидан ҳосил бўлган. «Умумадабий тилга хос бўлган сўзнинг илмий тушунчани ифодалаш мақсадида терминлар қаторига қўшилиши—терминологизациядир»⁵. Терминларнинг семантик усул билан ясалиши оддий сўзга маҳсус ёки илмий мазмун берилишидидир⁶.

Содда ижтимоий-сиёсий лексемалар қаторига мақсад, руҳ, аҳоли, ички, ташқи, бозор, қисм, ёндош, шерик, даражса, хабар, гоя, дард, овоз, инсон, белги, очиқ, ёпиқ, куч, ташвиши, қадр, қиммат, иирик, улкан, катта, баҳо, ташқи, ички, бош, ҳаёт ва ҳ.к. киритиш мумкин. Улар мавҳум лексика ҳисобланади.

“Ўзбекистон Республикаси Президентининг сайловолди ғоялари, ташаббуслари ва сайловчилар билан ишилаб чиққан дастурини ўз ичига олган, халқнинг очиқ муҳокамасидан ўтган, унинг барча дарду ташвишилари

⁵ Суперанская А.В. Общая терминология: Вопросы теории. – М.: Наука, 1989. – С. 194.

⁶ Хан-пира Э.И. О терминах и терминологии // Русский язык в национальной школе. – М., 1985. -№4. – С.11-18.

ҳаракатлар “Инсон қадри учун” тамоишлига бўйсундирилганида” (ЯЎ. 2022-№ 33) ва ҳ.к.

Умумистеъмолдаги бош лексемаси орқали ясама термин ясалиши кузатилади:

“Бундан кейин Ўзбекистонда давлат **бошқаруви** тизимида давлат сиёсатини ишилаб чиқиши ва уни амалга ошириши жараёнларида давлат ҳокимяти ва **бошқарув** органлари (барча бўғинлари) фаолияти ва уларнинг регулятив ваколатлари регламентациясига қаттиқ риоя этилади” (ЯЎ. 2022. № 33); “Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Ню-Ёркдаги **бош қароргоҳида** **Бош котиб** Антониу Гуттериши томонидан тақдим қилинган “Умумий кун тартибимиз” маъruzасидаги тавсияларни муҳокама қилишга бағишиланган БМТ **БОШ АССЕМБИЛИЯСИ**нинг биринчи маслаҳатлашувлари бошланди ” (ЯЎ. 2022. № 33) ва ҳ.к.

Ўзбек тилида от, феъл ва сифатнинг терминлашуви ҳолатлари ҳам қўп кузатилади. Масалан, “**Томонлар** ўзаро **сиёсий ишончни мустаҳкамлаб, манфаатли ҳамкорликни кенгайтиришига кўмаклашмоқда**” (ЯЎ. 2022. № 33); “Қайд этилишича, асоциациянинг вакиллари Шавкат Мирзиёевнинг 2016 йил декабрда Ўзбекистон Президенти лавозимига киришганидан то ҳозирги вақтгача инсон ҳуқуқларини таъминлаш, иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш, **очиқ сиёсат юритиш**, шу жумладан, сиёсий маҳбусларни **озод** этишида юксак натижса кўрсатиб келаётганини таъкидлаган” (ЯЎ. 2022. № 33) ва ҳ.к.

Умумистеъмолдаги сўзлар орқали сўз бирикмаларини ҳосил бўлиши:

“....мамлакатимизнинг устувор **ташқи** сиёсий йўналишилари амалда қандай шакланиши ҳақида тўхтамоқчиман. Устувор йўналишилар ҳақида фикр билдирилганда, дунёning турли мамлакатлари билан икки **томонлама** алоқалар назарда тутилади. Бунда **салмоқли** сиёсий, иқтисодий, ҳарбий ва бошқа салоҳиятга эга **етакчи давлатларга** алоҳида эътибор қаратилади. Бу табиий ва мутлақо адолатлидир. Аммо **ташқи** сиёсат қандай асосий вазифаларга **ечим топиш** кераклигидан ҳам келиб чиқиши лозим. Улардан энг муҳими давлат ва жамиятнинг муваффақиятли **ички ривожланиши**, ислоҳотларни амалга ошириш, аҳоли **турмуши фаровонлигининг** ошишини таъминлаш, ҳаёт сифатини қўтариш учун қулай **ташқи шароитни яратиш**

ҳисобланади” (ХС.22.09.) ва ҳ.к. Умуман олганда, ижтимоий-сиёсий бирликлар тизимида брикмаларнинг салмоғи анча юқори аниқланди.

Ижтимоий-сиёсий лексикада ўзлашмалар. Ижтимоий-сиёсий лексика таркибида ўзлашмалар орқали тўлидириб бориляптики, бу албатта, ўзбек тилини янги лексикалар билан бойишига олиб келмоқда. Маълумки, ўзлашмалар миллий терминологияни шакллантириш заруратидан келиб чиқади. Шунингдек, янги ҳодисани белгилашда ўзга лексика жалб этилади.

Маълумки, тил маконидаги энг ёрқин ва динамик тенденцияларидан бири бу ўзлашма жараён ҳисобланади. Ўзлашиш – бир тил ва маданий макон элементларининг бошқасига ўтишини ўз ичига олади.

-илм-фан соҳасида; янги усул ва ишланмалар

-технология соҳасида; янги асбоб ва қурилмалар

-компьютер технологиялари соҳасида; янги кодлар, дастурлар, дастурлаш тиллари

-таълим соҳасида; янги ёндашув ва усуллар ва бошқаларни мисол қилиб келтириш мумкин. Бу рўйхат чексиз давом этиши мумкин. Ҳар қандай соҳа ёки йўналишда ўзаро таъсир жараёнлари қучайиб, ривожланиш жадаллашмоқда, шу билан бирга фаол ахборот алмашинуви ва ўзлашма жараёни содир бўлиб бўлмоқда⁷.

Ўзлашмаларни пайдо бўлишининг асосий сабаби бу - ҳаётнинг турли соҳаларида глобаллашув, юқори технологияларнинг ривожланиши, жамиятдаги ижтимоий-маданий ўзгаришлар, ички ва ташқи сиёсатда содир бўлаётган жараёнлар каби тилдан ташқари омиллардир. Тил тараққиёти нуқтаи назаридан шуни таъкидлаш мумкинки, айнан ижтимоий ўзгаришлар даврида тил лугатининг энг жадал бойитилиши содир бўлади.

Шунинг учун ҳам ушбу тадқиқотнинг ўрганиш обекти ижтимоий-сиёсий ўзлашма лексикалар бўлиб, улар ижтимоий-сиёсий лексика каби, ОАВда ишлатиладиган маълум бир тематика (халқаро алоқалар, мамлакатда ва хорижда содир бўлаётган сиёсий жараёнлар) алоҳида қатламни ифодалайди, О.С. Иссерс таъкидлаганидек, ўзлашмалар “... номинатив эмас, балки йигилган шаклда

⁷ Мулляджанова, Н.С. Англоязычные опосредованные терминологические заимствования в русском языке как результат взаимодействия языков и культур // Социальные и гуманитарные науки на Дальнем Востоке. – 2015. № 1 (45) – С. 49-53.

вазиятнинг моделини ва айни пайтда аргументация усулини билдирувчи когнитив бирлиқдир”⁸. Эътиборлиси, таҳлил қилинаётган лексик-семантик гурӯҳ жамиятда содир бўлаётган ва номинацияни талаб қиласидиган ижтимоий, сиёсий ва ижтимоий жараёнларга муносабат билдиради.

Публицистик контекстнинг умумий луғат таркибига *Президент, Ассамблея, модернизация, технологиял, деклорация, сенат, асоциация, IT-парк инфратузилма, цивилизация* каби сўзларни киритиш мумкин. Бирок, оммавий ахборот воситаларида қўплаб сиёсий лексика кенг қўлланилиши туфайли улар она тилида сўзлашувчиларга яхши маълум ва улардан нутқда қўп қўлланилади.

Ижтимоий-сиёсий лексикада ўзлашмалар Д.Сайдқодирова томонидан терминологияда ўзлашмаларнинг роли ва ўрни борасида билдирилган қуйидаги фикрларга мос келади:

- 1) ўзлаштиришнинг номлашга эҳтиёж,
- 2) мазмун жиҳатидан яқин тушунчаларни фарқлаш зарурати,
- 3) тушунчаларни ихтисослаштиришга интилиш,
- 4) белгиланаётган тушунчанинг яхлитлигига белгиловчи сўзнинг мос бўлишига интилиш тенденцияси каби лингвистик сабаблар ҳам муҳим аҳамият касб этади⁹.

Сўз ўзлаштиришнинг лингвистик сабабларидан бири сифатида ўзбек тили лексик тизимида акс этмаган янги тушунчаларни номинациялаш заруратини кўрсатиш мумкин.

Ижтимоий-сиёсий лексикада ўзлашмалар ўзбек тилини янги лексикалар билан бойитища манба бўлиб хизмат қиласиди. Бу айниқса сиёсий терминологияда кузатилади. Бунда яна бир хусусият мавжудки, бу ижтимоий-сиёсий лексикада бошқа соҳа терминларининг иштироқидир: модернизация, деклорация, саммит, регуляция, индекс, стратегия, маркетинг, пандемия, глобал, функция, видеоселектор, разряд, тактика, менежмент, маркетинг, интелект, валюта, актив, база, лидер, элита, пандемия ва ҳ.к.

⁸ Коммуникативные стратегии и тактики русской речи. Изд.8. испр. И дополненный. –Москва.: Ленанд., 2017.–С.47.

⁹ Сайдқодирова Д.С. Инглиз ва ўзбек тиларида интернет терминларининг лингвистик тадқики. Филол.фналари номзоди...дис.. – Тошкент, 2017. – С. .54.

Медиаматнда инглиз тилидан ўзлашмалар кўп миқдорда бўлиб, бу албатта соҳавий терминология билан боғлиқдир.

“Янги Ўзбекистоннинг *тараққиёт стратегиясининг* яна бир муҳим янгилиги, бу-давлат *бошқаруви децентрализацияси* ва уларнинг давлат-хусусий шериклик тамойиллари асосида амалга оширилиши...” (Адолат. 2022 № 19); “Давлат бошқарув органлари, давлатнинг *регулятив функциялари* ва давлат хизматчилари сонига, табийки, давлат бошқаруви ҳаражатларига билвосита таъсир этадиган, кейинги вақтларда давлат раҳбари алоҳида эътибор берадиган яна бир масала, бу - қонунларнинг тўғридан - тўғри амал қилиши хусусияти...” (Адолат. 2022 № 19); “*Business Quiz* – бу интеллектуал мусобақа бўлиб, унда иштирокчилар молия, *менежмент, маркетинг* ва Ўзбекистон қонунчилиги бўйича турли саволларга жавоб беришди. Бу эса “Асакабанк” жамоаси нафақат *банк соҳасида*, балки бошқа соҳаларда ҳам ўз билимларини намоён этганини англатади” (Адолат. 2022 № 19); “Шунингдек, захира активлари таркибидаги хорижий валюта захиралари ҳам 13,1 млрд доллардан 13,5 млрд долларга кўпайган” (Адолат. 2022 № 19); “Шу билан бирга, Ўзбекистон *лидери* қўйни давлатлар билан фаол ҳамкорлик алоқаларни ўрнатган ҳолда, Марказий Осиёда тинчлик-тотувликни мустаҳкамлашга катта ҳисса қўшимоқда” (Янги Ўзбекистон. 2022 № 34);

Хозирда публицистик услубда намоён бўлувчи ижтимоий-сиёсий лексика таркибидан *Стратегия* термини “ижтимоий-сиёсий курашга раҳбарлик қилиш санъати, шунингдек, умуман, бошқарувни тўғри ва истиқболли режалаштириш санъати” деган маънони беради. Бундан ташқари, *стратегия* термини “тараққиёт” лексемаси билан биргаликда сўз биримасини ҳосил қилиши кузатилди. *Тараққиёт* лексемаси ижтимоий-лексика таркибида “ривожланишнинг оддийдан мураккабга, қуйидан юқорига йўналган шакли, унинг юксалиши” деган маънода ишлатилади.

Стратегия лексемаси ижтимоий-сиёсий лексикада тараққиёт стратегияси билан ҳам янги маъно касб этади. Масалан, “*Маълумки, “Ҳаракатлар стратегиясидан” – “Тараққиёт стратегияси* сари тамойили асосида кейинги беши йилликда мамлакатимизда амалга ошириладиган ислоҳотларнинг зарур сиёсий-ҳуқуқий, ижтимоий-иқтисодий ва илмий-маърифий асосларни яратиб беришга қаратилган ... ”” (Адолат. 2022 № 19) ва ҳ.к.

Ижтимоий-сиёсий лексика таркибида ўзлашмалар қаторида иқтисодий терминларни қўлланилиши юқорилиги кузатилди: *бюджет, кредит, банк, субсидия, ипотека, инфораструктура, тариф ва ҳ.к.*

“Шаҳарларда ва Тошкент шаҳрида ипотека кредитлари бўйича дастлабки бадалнинг бир қисмини тўлаши учун уй-жой ҳисобланган қийматининг 10 фоизи миқдорида субсидиялар тўланади. маҳаллий бюджет даромадларининг ошириб бажарилган қисми ҳисобидан мазкур ҳудудда субсидиялар сонини сўнгги йилларда ипотека бозорида тайёр ҳолда топшириши шартисиз қурилган квартиralарга бўлган талабнинг ортиб бориши тенденцияси кузатилмоқда. Шундан келиб чиқиб, эндиликда пардоз ишлари амалга оширилмасдан қурилган уй-жойларга Молия вазирлиги томонидан тижорат банкларига ажратилган ресурслари ҳисобидан ипотека кредити берилиши жорий этилди”

Ижтимоий-сиёсий соҳа терминологиясини ўрганиш шундан далолат бердики, уларда турли соҳаларга оид ўзлашма терминлар қўлланилади. Шунингдек, айрим терминлар бутунлай ўзга маъно касб этиб, маҳсус терминологик маънога эга бўлади.

Шундай қилиб, публицистик услубининг лексик тараққиёти, қўп соҳавий лексикани ўзида мужассам қилганлиги билан ажralиб туради. Ижтимоий – сиёсий лексика ўзининг равшанлиги, қулайлиги билан – публицистик матннинг ўзига хос хусусияти сифатида намоён бўлади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Аҳмедов О.С. Инглиз ва ўзбек тилларида солиқ-божхона терминларининг лингвистик таҳлили ва таржима муаммолари. Филол. фан. док. ... дисс. автореф. – Тошкент, 2016. – Б. 238.
2. Дониёров Р. Ўзбек тили техник терминологиясининг айрим масалалари. Филол.фан.док. ...дисс. – Тошкент, 1988;
3. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи. Изд.8. испр. И дополненный. –Москва.: Ленанд., 2017.–С.47.
4. Мулляджанова, Н.С. Англоязычные опосредованные терминологические заимствования в русском языке как результат взаимодействия языков и культур // Социальные и гуманитарные науки на Дальнем Востоке. – 2015. № 1 (45) – С. 49-53.

ISSN (E): 2181-4570

5. Палуанова Х.Д. Инглиз, ўзбек, рус ва қорақалпоқ тилларида экологик терминларнинг деривацион-семантик принциплари. Филол. фан. док. ... дисс. автореф. – Тошкент, 2016. – Б. 149.;
6. Қосимов Н. Функциональные особенности аффиксов в узбекской технической терминологии. Автореф. дисс. ...канд. филол. наук. – Тошкент, 1979 – 46 с.;
7. Сайдқодирова Д.С. Инглиз ва ўзбек тилларида интернет терминларининг лингвистик тадқиқи. Филол.фантлари номзоди...дис.. – Тошкент, 2017. – С. .54.
8. Серебренников Б.А. Языковая номинация (общие вопросы). – М.: Наука, 1977. – С. 221.
9. Суперанская А.В. Общая терминология: Вопросы теории. – М.: Наука, 1989. – С. 194.
10. Тешабаева Д.М. Оммавий ахборот воситалари тилининг нутқ маданияти аспектида тадқиқи (Ўзбекистон Республикаси ОАВ мисолида): Филол.фан.д-ри. дисс. – Тошкент, 2012. – Б. 70.
11. Усмонов А.Н. Ўзбек тилида термин ясовчи фаол аффикслар. – Тошкент, 1991 – Б. 79.;
12. Хан-пира Э.И. О терминах и терминологии // Русский язык в национальной школе. – М., 1985. -№4. – С.11-18.
13. Хайруллаев, Х. (2019). Об особенностях изучения объекта речевой лингвистики. Иностранный язык: литература, образование, (2 (71), 17–20. извлечено от <https://inlibrary.uz>
14. Ўзбекистон миллий энциклопедияси. – Тошкент, 2004. – №8. – 88 6.
15. Ҳасanova Д.O. Арабча лугавий ўзлашмаларнинг ўзбек тили номинатив ва дериватив тизимидағи ўрни. Филол. фан. ном. ...дис.автор. – Тошкент, 2011. – 10 б.